

NAV Oslos prognose over sysselsetting og arbeidsledighet for 2018 og 2019

Av: Magnus Rynning Nielsen og Geir Arntzen, NAV Oslo

1. Sammendrag

Etter oljeprisfallet i 2014 med en påfølgende nedgangskonjunktur er norsk økonomi inne i en moderat oppgang. Veksten favner bredt, godt hjulpet av økende investeringer i oljesektoren. Nedgangskonjunkturen traff landet ulikt. Oslo slapp lettere unna enn Sør- og Vestlandet blant annet på grunn av en næringsstruktur med lite avhengighet til olje- og petroleumsrelaterte virksomheter. Det er få tegn på at konjunkturoppgangen vil avta i 2019, selv om vi har sett visse tegn til utflating. De siste månedene har ledigheten i Oslo flatet noe ut etter et fall gjennom 2017 og første halvpart av 2018. I 2019 forventer vi vekst i både arbeidsstyrken med 1,8 prosent og sysselsetting på ca. 1,7 prosent det kommende året. Siden arbeidsstyrke og sysselsetting forventes å øke i omtrent samme takt forventer vi derfor små endringer i ledigheten. Befolkningsveksten har avtatt både i Oslo og nasjonalt. For 2019 anslår vi at befolkningen i Oslo vil vokse med ca. 1 prosent.

Vi anslår at ledigheten i 2019 gjennomsnittlig per måned vil bli på 10 000 personer, eller 2,6 prosent. Ledigheten i 2018 ser ut til å bli på 9 700 personer eller ca. 2,7 prosent.

Vårt anslag er basert på følgende forhold:

- Moderat konjunkturoppgang, og fortsatt relativt lave renter.
- Stabil finanspolitikk
- Petroleumsinvesteringene er økende, samt høyere oljepris
- Norges viktigste handelspartnere forventes å få høy etterspørselsvekst framover og dette vil sammen med fortsatt svak krone gi bidrag til norsk økonomi.

2. Fjorårets anslag

Med fjorårets anslag menes perioden november 2017 til og med november 2018.

Befolkningsutviklingen ble omtrent som forventet i fjorårets anslag. Vi anslo en vekst på 0,9 prosent, eller ca. 6 000 personer, noe som stemte godt med utviklingen.

NAV Oslo anslo veksten i arbeidsstyrken på ca. 1,4 prosent. Veksten i arbeidsstyrken ble som forventet. Vi anslo at ledigheten ville synke gjennom året, med en utflating i siste halvpart av 2018. Vi hadde ingen mulighet til å forutse at flere ville melde seg som arbeidsledige grunnet SMS-varsling i juli. Ser vi bort i fra dette har prognosen samsvart bra med den faktiske utviklingen. For 2019 er effekten av dette bakt inn i prognosen.

Hvis vi ser på det samlede sysselsettingsanslaget for Oslo traff vi svært godt. Avviket var i underkant av 0,2 prosent eller 600 personer for lavt. Innen industrien ser anslaget ut

til å stemme godt, med kun små avvik. Innen eiendomsdrift, teknisk og faglig tjenesteyting har sysselsettingsveksten vært høyere enn anslått. I prognosen for 2019 har vi tatt høyde for den kraftige veksten vi anslår vil fortsette. Det samme gjelder i noen grad informasjon og kommunikasjonsnæringene. Her er det spesielt it-bransjen som har kraftig vekst i sysselsettingen. Sammensetningen av sysselsettingsveksten innen eiendomsdrift, teknisk og faglig tjenesteyting er noe endret det siste året. I 2017 kom økningen som følge av arbeidskrafttjenester, mens det siste året har mye av veksten kommet innen arkitektvirksomhet og teknisk tjenesteyting. Det er ikke utenkelig at det er årsakssammenheng mellom endringene innen de to undernæringene. I fjor kom veksten i arbeidskrafttjenester som følge av et høyt aktivitetsnivå innen bygg- og anleggsbransjen i Oslo med innleie av arbeidskraft.

Ledighetsprognosen for 2018 var svært treffsikker. Vi fikk både nedgang og utflating i ledigheten mot slutten av året.

3. Bakgrunn for prognose

3.1 Prognoser og usikkerhet

Vår prognose for 2019 er basert på en samlet vurdering av økonomiske forhold som oljepris, rente- og kredittutvikling, valutakurs og privat og offentlig konsum, og hvordan vi tror disse størrelsene vil påvirke sysselsetting og ledighetsutvikling i tiden fremover. I tillegg legger vi til grunn prognoser fra andre sentrale aktører som Arbeids- og velferdsdirektoratet, Norges Bank og SSB. Vi tar også med informasjon fra ulike bransjeorganisasjoner.

Det knytter seg alltid usikkerhet til prognoser. Erfaring har vist at plutselige hendelser kan endre utviklingen og snu trender. Dette så vi sist høsten 2014 da oljeprisen falt markant, noe de færreste forventet ved inngangen til året. Gjennom 2018 har ledigheten som forutsett gått noe ned. For 2019 er det få tegn på store endringer i økonomien som vil kunne påvirke arbeidsmarkedet. Konjunkturedgangen fikk små konsekvenser for Oslo. Pilene peker igjen oppover.

Våre anslag for kommende års sysselsetting og ledighet, baserer seg i tillegg blant annet på sysselsettings- og trendutvikling i 2018. Årets prognose bygger derfor på estimerte tall for 2018 og 2019.

3.2 Utviklingen internasjonalt og i Norge

Fra 2010 og frem til høsten 2014 var Norge preget av en stabil økonomisk situasjon med lav ledighet, lav rente og høyt konsum. Dette ga god etterspørsel og vekst i økonomien. Gjennom 2014 holdt ledigheten seg relativt stabil, mens vi i 2015 så en økende ledighet, spesielt i vestlandsfylkene. Oljeprisfallet og investeringsnedgangen som startet høsten 2014, skapte en bølge av usikkerhet i det øvrige næringslivet. Dette førte blant annet til en svakere vekst i store deler av norsk økonomi. Siden andre halvår 2016 har Norge vært i en moderat oppgangskonjunktur. Årsakene til denne oppgangen er gunstig kronekurs, lave renter, moderat lønnsvekst og relativt ekspansiv finanspolitikk.

Under utarbeidelsen av prognosen har oljeprisen sunket fra ca. 80 dollar fatet ned til ca. 60 dollar. Det er for tidlig å si om dette er starten på et generelt prisfall eller bare en kortsiktig korrigerende av prisen. De erfaringene man gjorde seg etter prisfallet i 2014 og 2015 førte med seg en kraftig kostnadsreduksjon i sektoren, noe som resulterte i at lønnsomheten har steget kraftig. Dette tilsier at næringen nå står langt bedre rustet til å takle kraftige prissvingninger

i tiden fremover. Trolig vil vi nok ikke få et så langvarig prisfall som vi så for noen år siden.

Kronen har svekket seg i takt med oljeprisen, noe som har gitt eksportbedriftene styrket konkurransevne. Videre har en svak kronekurs bidratt til økende turisme, både tilreisende fra andre land og hjemmeferierende. Selv om kronen har styrket seg noe, gir dette fortsatt bidrag til sysselsettingen.

Moderate lønnsoppgjør de siste årene har gitt bedriftene lavere kostnader. Samtidig har det lave rentenivået og en lav prisstigning gitt husholdningene økt kjøpekraft. Det er relativt god vekst i privat konsum og investeringsnivået i næringslivet. Dette bekreftes av Norges Banks regionale nettverk.

Boligprisveksten har avtatt i løpet av 2018 og har i enkelte områder falt. Det er store regionale forskjeller i boligprisene. I Oslo råder det stor usikkerhet om prisutviklingen det kommende året. Trenden tilsier at vi vil få en viss utflating i prisnivået. Et godt arbeidsmarked og økt lønnsvekst trekker prisnivået opp, mens økende renter virker motsatt. Husholdningenes gjeld vokser fortsatt raskere enn inntektene, og ved utgangen av 2. kvartal i 2018 var husholdningenes gjeldsrate 2,4 ganger så stor som inntekten. Gjeldsbelastningen forventes å øke de kommende årene.

Norsk økonomi får drahjelp fra utlandet og vi ser et oppsving blant våre handelspartnere. I USA forventes det en høyere vekst i år sammenlignet med i 2018. Ledigheten faller fortsatt, men her som i de fleste andre land er rentene økende. Økte renter trekker i retning av lavere vekst, men totaleffekten er så langt usikker. I eurosonen er det økonomisk vekst i alle land, om enn noe lavere enn tidligere. Storbritannia har en mer usikker utvikling og veksten i 2018 har vært lav. Svensk økonomi går godt med sterk vekst og fallende ledighet. Veksten er særlig drevet av sterk investeringsaktivitet i næringslivet.

I Kina og India har en ekspansiv økonomisk politikk bidratt til å holde veksten oppe, men utviklingen har blitt noe mer avdempet de siste årene.

Som nevnt tidligere, har utviklingen i internasjonal økonomi påvirkning på norsk økonomi og sysselsetting. De fleste signaler peker i retning av en stabil økonomisk utvikling i Norge i 2019.

3.2.1 Konsum og kreditt

Privat konsum består av husholdninger og bedrifters kjøp av varer og tjenester. Privat konsum falt markant i 2015 og tok seg opp fra høsten 2016. Utviklingen i 2019 anslås å bli

omtrent som 2018, men økt disponibel inntekt som resultat av økt lønnsvekst bidrar positivt. Som følge av dette antas også at spareratene i privat sektor øker noe. Det råder en viss usikkerhet rundt disse anslagene, primært på grunn av økende gjeldsbelastning i husholdningene.

3.2.2 Investeringer

Norges Banks regionale nettverk (3/2018) viser at bedriftene er moderat optimistiske med tanke på investeringsvekst det kommende året, med en vekst som tilsvarer utviklingen i 2018. Historisk erfaring taler for en økt investeringstakt ved et oppsving i økonomien.

3.2.3 Renter og valuta

Rentene er fortsatt på et historisk lavt nivå og forventes å holde seg lave også i 2019. Sentralbanken økte renten et kvart prosentpoeng i september og har annonsert en gradvis økning de kommende årene. Den annonserte rentebanen er tatt noe ned i de siste anslagene, men det forventes en styringsrente på omtrent 2 prosent i 2021. Styringsrentene hos våre handelspartnere har nådd bunnen og rentene skal noe opp de kommende årene. Lave renter vil normalt gjøre det mer attraktivt å investere for bedriftene og lånefinansiere konsum i husholdningene. Et lavt rentenivå vil gjerne stimulere til at folk låner mer med risiko for at gjelden i husholdningene øker mer enn inntekten. Mange har små finansielle buffere og lite rom for å tåle en renteøkning.

3.2.4 Mangel på arbeidskraft

Det kraftige fallet i arbeidsledigheten i 2018 har blant annet ført til mangel på arbeidskraft i flere næringer. I Oslo var ledigheten ved slutten av året på 2,6 prosent og det er usikkert hvor mye lenger ned ledigheten vil gå. Det vil alltid være en andel av arbeidssøkerne som er «jobbskiftere» eller personer som har utløpte kontrakter og er mellom to arbeidsforhold. Ytterligere finnes det arbeidssøkere som er i overgangsfaser med dårlig helse og som vil trekke seg ut av arbeidsmarkedet i løpet av kort tid. Hvor stor andel «den naturlige arbeidsledighetsraten» utgjør ønsker vi ikke å spekulere i, men sannsynligvis er vi i nærheten av denne. Det er foreløpig ingen tegn på noen konjunkturmessig ledighet, og det er få strukturelle problemer i norsk økonomi. Det ser vi blant annet i oljesektoren, som har redusert kostnadsnivået betraktelig og justert investeringsnivået.

Økonomien går svært godt, men ytterligere vekstmuligheter synes å være vanskelig. Mangel på ressurser i form av arbeidskraft kan i verste fall lede til en nedgangskonjunktur. Det er mangelen på kvalifisert arbeidskraft som er den største utfordringen bedriftene nå står overfor. Dette ser vi allerede tegn til i enkelte næringer.

Det er særlig tre forhold som kan skape mangel på arbeidskraft. For det første er det et problem dersom sysselsettingsratene synker og for mange trekker seg ut av arbeidslivet. For det andre ser vi at norsk økonomi har vært gjennom en snuoperasjon, noe som har ført til at en del av den utenlandske arbeidskraften Norge har fått det siste ti-året har reist tilbake til hjemlandet. Det siste kommer også på grunn av bedre tider i Europa. I tillegg utdannes det for få med faglært bakgrunn til jobb i industri og bygg og anlegg, men også helsepersonell, samt teknisk og realfagutdannet arbeidskraft.

3.2.5 Andre forhold

Børsutviklingen har vært stabil de siste to årene og det er få tegn til en plutselig nedgang og mulig kollaps som man så under finanskrisen i 2008 og 2009 samt utflatingen etter oljeprisfallet i 2014. Det er ikke noen spesielle underliggende faktorer som tilsier at vi vil få noe langvarig kursfall.

De fleste indikatorer viser stabilitet eller moderat oppgang. Selv om vi ser få indikatorer som peker nedover, er det likevel en del usikkerhet med hensyn til gjeldsvekst og utvikling internasjonalt. Det forventes vekst i sysselsettingen, noe som understøttes av NAV Oslos sin bedriftsundersøkelse. Vår undersøkelse viser en nettoforventning til sysselsetting på 14 prosent. Våre anslag på ledighetsutvikling og sysselsetting er i tråd med Norges Bank, SSB og NHO. På bakgrunn av dette antar vi at ledigheten vil holde seg stabil i 2019.

I det neste kapittelet vil vi redegjøre for faktorer som ligger bak etterspørselen etter arbeidskraft, kort om særtrekk ved næringsstrukturen i Oslo, trekke inn forhold fra bedriftsundersøkelsen som ble gjennomført våren 2018 og deretter analysere etterspørselen etter arbeidskraft i ulike næringer i fylket.

4. Tilbudet av arbeidskraft i Oslo

I dette kapittelet vurderes tilbudet av arbeidskraft i Oslo. Tilbudet av arbeidskraft innen en region er her definert som summen av alle som er sysselsatt pluss alle som søker seg sysselsatt innen regionen. Fordi arbeidsstyrken innen et fylke er definert ut fra personers bosted, vil det ikke være samsvar mellom tilbud av arbeidskraft og arbeidsstyrke i fylket. Differansen skyldes at personer kan pendle mellom fylkene. Tilbudet av arbeidskraft i Oslo er derfor lik arbeidsstyrken i fylket pluss nettoinnpendling. Nettoinnpendling er differansen mellom personer som har arbeidssted i Oslo, men bor i andre fylker, og personer som bor i Oslo, men har arbeidssted i andre fylker.

4.1 Befolkningsutviklingen

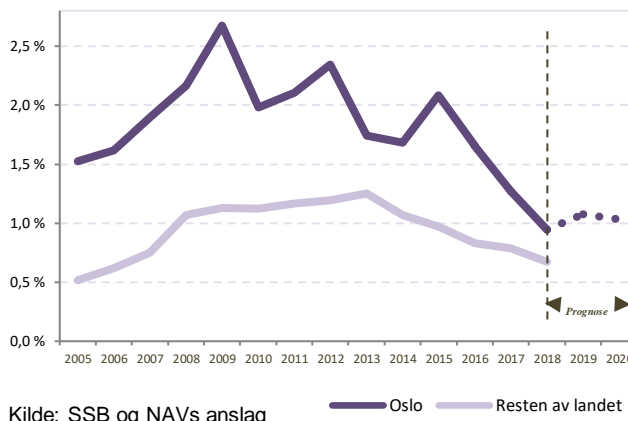
Ved inngangen til 2018 bodde vel 673 000 mennesker i Oslo ifølge befolkningsstatistikken fra Statistisk sentralbyrå (SSB 2017a). Veksten i 2017 var på i underkant av en prosent, noe lavere enn de foregående årene. Befolkningsveksten for landet er på 0,7 prosent. Forskjellen i vekst innebærer at Oslos andel av landets befolkning øker ytterligere. Ved inngangen til 2017 var Oslos andel av landets befolkning på 12,7 prosent. Til sammenligning hadde Oslo 10,8 prosent av landets befolkning i 1990.

Befolkningsframskrivninger bygger på antakelser om hvordan fruktbarhet, dødelighet og flyttemønstre kan utvikle seg i årene framover. De viktigste faktorene for utviklingen på kort sikt er flytting innenlands, innvandring og utvandring.

NAV Oslo har tatt utgangspunkt i at befolkningen vil vokse som anslått ved middelalternativet i SSBs årlige befolkningsframskriving. For 2019 og 2020 anslår SSB at befolkningen i Oslo vil øke med drøyt 1 prosent, altså noe høyere enn veksten i 2018. Det innebærer at befolkningen øker med rundt 7 000 hvert av årene. Figur 1 viser at befolkningsveksten i Oslo har avtatt siden toppen i 2008. Befolkningsanslaget for Oslo ved utgangen av 2018 blir 680 300 og 687 300 ved utgangen av 2019.

I sysselsettingsammenheng er den viktigste delen av befolkningen de som er i yrkesaktiv alder, altså befolkningen mellom 15 og 74 år. NAV Oslo anslår at befolkningen i yrkesaktiv alder vil vokse med drøyt 6 000 personer (1,7 prosent) i 2019. Dette er en lavere vekst enn vi hadde i 2017, men noe høyere enn i 2018. Totalt sett følger veksten i arbeidskraftpotensialet den generelle veksten i befolkningen og dette tilsier at det er små endringer i alderssammensetningen i Oslo.

Figur 1
Prosentvis vekst i folke­mengden fra året før.
2005-2017. Prognose for 2018 og 2019.

Kilde: SSB og NAVs anslag

4.2 Arbeidsstyrken

Arbeidsstyrken er her definert som den yrkesaktive delen av befolkningen i alderen 15 til 74 år som er bosatt i Oslo. Den omfatter både sysselsatte og arbeidssøkere.

Endringer i arbeidsstyrken kan skyldes både befolkningsendringer og endringer i forholdet mellom arbeidsstyrken og befolkningen i alderen 15 til 74 år, også kalt yrkesfrekvensen. I befolkningen vil det alltid være personer som går inn og ut av arbeidsstyrken av ulike årsaker. Variasjonen i yrkesfrekvensen følger til en viss grad konjunktorene. I oppgangstider stiger ofte yrkesfrekvensen både fordi flere går direkte ut i arbeid, men også fordi flere melder seg som arbeidssøkere. I nedgangstider vil yrkesfrekvensen av tilsvarende årsaker ofte falle noe. Siden årtusenskiftet har yrkesfrekvensen i Oslo variert, med høyeste nivå i 2002 med 75,3 prosent, og laveste nivå i 2015 med 72,5 prosent.

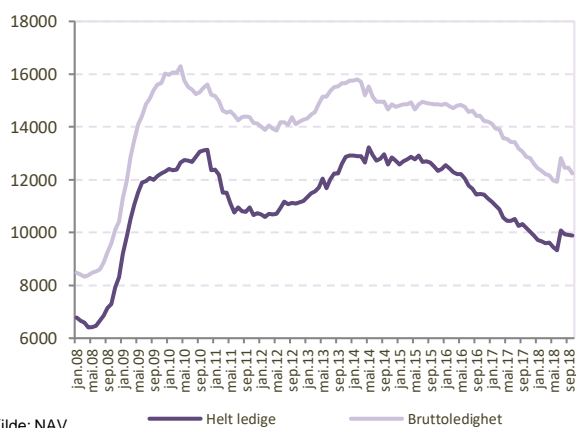
Fra bunnivået i 2015 etter oljeprisfallet har sysselsettingsgraden gradvis økt. NAV Oslo anslår at i det kommende året vil gjennomsnittlig yrkesfrekvens ligge på 73,4 prosent av befolkningen i arbeidsfør alder. Det er en økning på 1,8 prosent eller rundt 6 800 personer. Årsaken til veksten er at vi forventer en høyere befolkningsvekst i aldersgruppen fra 15 til 74 år sammenlignet med 2018. Dette bidrar til en vekst i arbeidsstyrken. For 2018 ble veksten i arbeidsstyrken på omtrent 1,4 prosent.

4.3 Ledighetsutviklingen

Ledighetsutviklingen i Oslo og Norge skilte lag i november-desember 2014. Da begynte bruttoledigheten i Norge å stige, hovedsakelig på grunn av den økonomiske nedturen som fulgte av oljeprisfallet i september 2014. Ledigheten i Norge steg fram til sommeren 2016 før den snudde og

begynte å synke. I Oslo holdt bruttoledigheten seg derimot relativt stabil på mellom 14 700 og 15 000 personer fra og med juli 2014 til juni 2016. Deretter har bruttoledigheten, justert for normale sesongvariasjoner, sunket med omtrent 2 400 personer til 12 400 personer ved utgangen av oktober 2018. Den ordinære ledigheten er redusert siden midten av 2015 og frem til i dag. Noe av årsaken til ulikt forløp av bruttoledighet og helt arbeidsledige skyldes hovedsakelig noe etterslep i reduksjonen av arbeidsmarkedstiltak.

Figur 2 Sesongjustert ledighetsutvikling i Oslo

Kilde: NAV

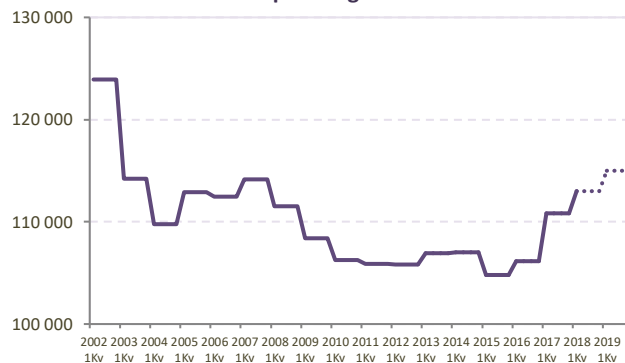
Fra oktober 2017 til samme måned i 2018 sank bruttoledigheten med 4,6 prosent eller 600 personer i Oslo. Det siste året har ledigheten falt innen alle yrkesgrupper. Spesielt stor har nedgangen vært for ingeniør- og ikt-fag, industri, samt bygg og anlegg. For de andre yrkesgruppene er endringene mindre. Hoppet i ledigheten sommeren 2018 henger sammen med en del spesielle forhold. Data ble hentet fra en lengre periode, i tillegg til at det ble innført SMS-varsling om innsending av meldekort. Dette bidro til økningen i juli og reflekterer ikke noen generell økning i ledigheten.

4.4 Pendling

Det er arbeidspending både inn og ut av Oslo. Differansen mellom innpendling og utpendling i Oslo er høy. Tall fra SSB viser at det ved utgangen av 2017 var nesten 174 000 som

pendlet inn til arbeid i Oslo og knapt 63 000 som pendlet ut til jobb utenfor Oslo. Det betyr at Oslo hadde en nettoinnpendling på 110 800 personer ved utgangen av 2017. (SSB 2018b). En stor del av de innpendlende til Oslo er bosatt i Akershus. Vi så tendenser på 2000-tallet til at Akershus hadde en kraftigere vekst i sysselsettingen enn Oslo, samtidig som boligbyggingen i Oslo tok seg opp. Dette førte til en utvikling der folk i Oslo i økende grad valgte å bo i Oslo og arbeide i Akershus.

Figur 3 Nettoinnpendling til Oslo

Kilde: SSB og NAVs anslag

I noen år med lavere byggeaktivitet i Oslo så dette bildet ut til å endre seg. Da så det ut til at personer som både bodde og jobbet i Oslo i større grad bosatte seg utenfor Oslo og pendlet inn. Etter en meget sterk boligprisstigning har boligprisene i Oslo nå tilsynelatende stabilisert seg, men det er fortsatt usikkerhet om utviklingen videre. Noe av forklaringen kan være at usikkerheten i boligmarkedet gjør investering i egen bolig i omkringliggende fylker er både tryggere og rimeligere. Her fremstår faren for prisfall kanskje mindre og bokostnadene er lavere. Netto innpendling forventes derfor å øke med omkring 2 200 personer i 2018 og ytterligere 2 000 i 2019. Figur 3 viser utviklingen.

5. Etterspørselen etter arbeidskraft i Oslo

5.1 Kilder

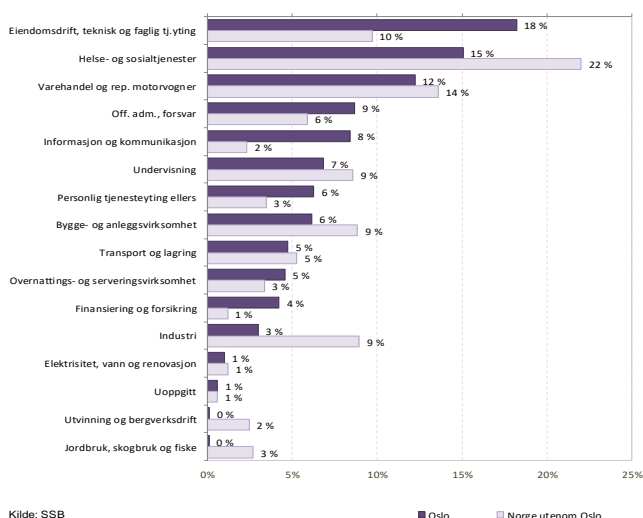
I dette kapittelet vurderes sysselsettingsutviklingen i Oslo. Ettersom sysselsettingsstatistikk for hele 2018 ennå ikke foreligger, er tallene for 2018 og 2019 NAV Oslos egne anslag. I gjennomgangen av sysselsettingsnivåer innen de ulike næringene i Oslo tar vi utgangspunkt i den årlige sysselsettingsstatistikken fra SSB (SSB 2018c). På tidspunktet for prognosens utarbeidelse var statistikken oppdatert til og med 4. kvartal 2017. Flere andre kilder er også benyttet. En kilde er SSBs kvartalsvise arbeidskraftsundersøkelse (AKU) med oppdaterte tall til og med 3. kvartal 2018 (SSB 2018d). NAV Oslo gjennomfører i tillegg en årlig utvalgsundersøkelse blant bedrifter i fylket for å finne ut hvilke forventninger disse har til utviklingen ett år fram i tid (Bedriftsundersøkelsen). Spørreskjema for bedriftsundersøkelsen i 2018 ble besvart i perioden januar til mars 2018 (NAV 2018a). Videre benytter NAV Oslo seg av Norges Banks pengepolitiske rapport (3/18) og rapport fra Regionalt Nettverk (3/18).

5.2 Sysselsettingen

5.2.1 Næringsstruktur

Figur 4 viser likheter og ulikheter mellom næringsstrukturen i Oslo og landet for øvrig basert på sysselsettingstall ved utgangen av fjerde kvartal 2017. De tre mest dominerende næringene i Oslo, målt som andel av

Figur 4
Sammenligning av næringsstruktur i Oslo og Norge utenom Oslo ved utgangen av 2017

den totale sysselsettingen i fylket, er eiendomsdrift, teknisk og faglig tjenesteyting (18 prosent), helse og sosialtjenester (15 prosent) og varehandel (12 prosent). Norge utenom

Oslo har de samme næringene som de tre mest dominerende, men i en annen rekkefølge. Størst i Norge utenom Oslo er helse- og sosialtjenester med 22 prosent av de sysselsatte. Deretter kommer varehandel (14 prosent), og eiendomsdrift, teknisk og faglig tjenesteyting (10 prosent).

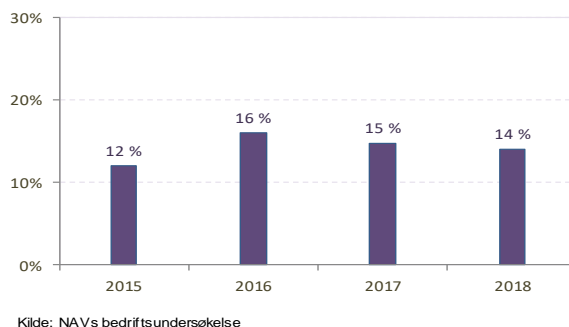
På fjerdeplass i Norge utenom Oslo kommer industrien med 9 prosent av alle sysselsatte. I Oslo er industrien med 3 prosent av de sysselsatte på tolvteplass av totalt 16 næringer. En annen næring med svært lav sysselsettingsandel i Oslo er utvinning og bergverksdrift med 0 prosent mot 2 prosent i Norge utenom Oslo.

Oslo har nær dobbelt så stor andel som Norge utenom Oslo av sysselsettingen innen de tjenesteytende næringene eiendomsdrift, teknisk og faglig tjenesteyting (18 mot 10 prosent), personlig tjenesteyting ellers (6 mot 3 prosent), informasjon og kommunikasjon (8 mot 2 prosent), og finansiering og forsikring (4 mot 1 prosent). Samlet har Oslo 37 prosent av sysselsettingen innen disse næringene mens Norge utenom Oslo har 17 prosent.

5.2.2 Bedriftsundersøkelsen

Bedriftsundersøkelsen er en viktig kilde til informasjon når NAV Oslos prognoser utarbeides. Resultatene fra undersøkelsen i 2018 viser at virksomhetene i Oslo hadde noe lavere forventninger til sysselsettingen det kommende året sammenlignet med 2017. 26 prosent av bedriftene

Figur 5
Nettoverdi i sysselsettingsbarometeret

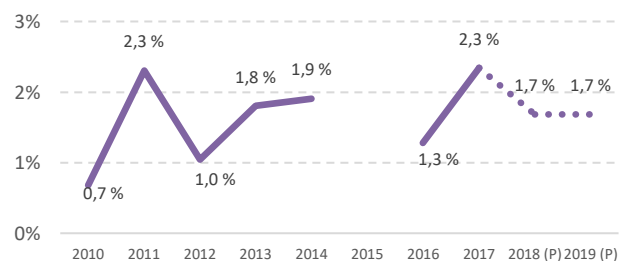
forventet å øke antall ansatte i sin bedrift i løpet av det kommende året, 13 prosent forventet en nedbemanning mens 61 prosent forventet uendret sysselsetting. Ser vi på differansen mellom de bedriftene som forventer en sysselsettingsvekst og de som forventer nedgang gir dette en nettoverdi på 14 prosent våren 2018. Dette er ett prosentpoeng lavere enn i 2017, og resultatet er også lavt historisk sett fordi nettoverdien i 2018 var den tredje laveste nettoverdien som er målt siden undersøkelsen

startet. Imidlertid forventer et flertall på 9 av 15 næringer oppbemanning, og det er kun de tre næringene industri, offentlig sektor, samt helse- og sosialtjenester som forventet betydelig nedgang i sysselsettingen. Videre ble undersøkelsen gjennomført på vårparten av 2018, og fanger derfor ikke nødvendigvis opp de ferskeste impulsene i den økonomiske utviklingen.

5.2.3 Totalnivå

Sysselsettingsveksten i Oslo var på 2,4 prosent eller 11 199 personer i 2017. I 2018 har også ledigheten, både i Oslo og på landsbasis, først hatt en nedgang, og deretter flatet ut. NAV Oslo anslø derfor økning i sysselsettingen i Oslo på 1,8 prosent i 2018 og 1,7 prosent i 2019. Sysselsettingen vil da stige med 8 700 og 8 000 personer disse to årene.

Figur 6 Årlig endring i sysselsetting i prosent

5.3 Utviklingen i de enkelte næringene

I dette kapitlet vurderer vi utviklingen i de næringene som har betydning for sysselsettingen i Oslo. Det betyr at næringene jordbruk, skogbruk og fiske, utvinning og bergverksdrift og elektrisitet, vann og renovasjon ikke omtales. Samlet står disse næringene for drøyt 1,2 prosent av sysselsettingen i Oslo.

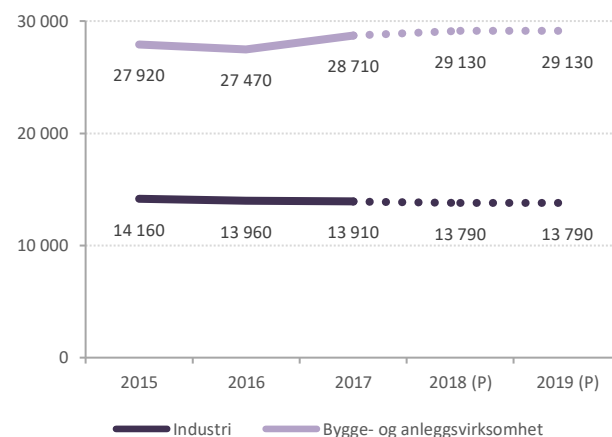
5.3.1 Industri og bygg og anlegg

Det er lite tradisjonell industri i Oslo. Litt under en tredjedel av de sysselsatte innen industrien (32 prosent) jobber med nærings- og nytelsesmidler. Deretter kommer petroleum og kjemisk produksjon med 17 prosent og produksjon av maskiner og utstyr med en sysselsettingsandel på 14 prosent. Industri sysselsettingen i Oslo har gått nedover i mange år, og som langsiktig trend vil dette trolig fortsette. Fra 2016 til 2017 sank sysselsettingen for industrien samlet med ytterligere 0,4 prosent. I vårt anslag forventer vi en nullvekst i 2019, slik vi også anslø for 2018. Vi baserer dette på at arealkrevende industri vil flytte virksomheten utenfor bygrensen, økt husleie og lettere tilgang på arbeidskraft utenfor byens grenser.

Bygge- og anleggsvirksomheten i Oslo hadde i 2017 en økning i sysselsettingen på 4,5 prosent. I 2017 falt boligprisene i Oslo, dels som følge av lavere befolkningsvekst, overskudd av boliger på markedet, samt

en ny boliglånsforskrift med strammere kredittpraksis for kjøpere og utleiere i hovedstaden. I 2018 har boligprisene tilsynelatende stabilisert seg, men høyere boliglånsrente tilsier at prisveksten kan bli svakere i tiden fremover. Bransjen benytter seg også av innleid arbeidskraft fra bemanningsbyråer, som trolig medfører at noe av ansettelsesbehovet fanges opp av andre næringer. NAV Oslo forventer derfor nullvekst både i 2018 og 2019.

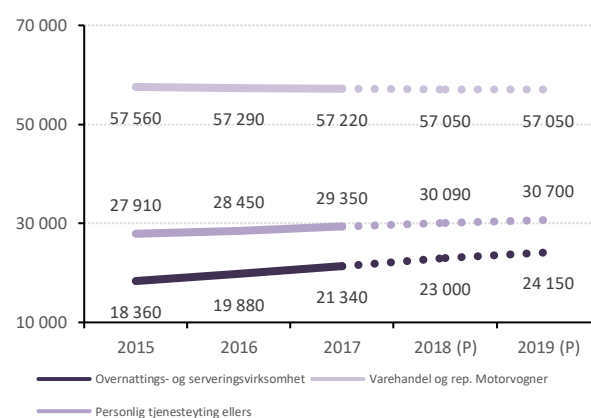
Figur 7 Industri og bygge- og anleggsvirksomhet

5.3.2 Varehandel, overnattings- og serveringsvirksomhet og personlig tjenesteyting ellers

Drøyt 57 200 personer jobbet innen varehandelen i Oslo ved utgangen av 2017. 48 prosent av disse jobbet innen detaljhandelen, 43 prosent innen agentur- og engros-handelen, så som lager og distribusjonssentraler for varekjeder og importører, og 9 prosent innen handel med og reparasjon av motorvogner. Sysselsettingen innenfor varehandelen har hatt en langt svakere utvikling i Oslo enn i Akershus over tid.

Figur 8 Varehandel, overnattings- og serveringsvirksomhet og personlig tjenesteyting

Noe av forklaringen kan være at tomteprisene i Oslo etter hvert har blitt høye, noe som gjør det dyrt å etablere virksomheter som har behov for store arealer innenfor kommunegrensene. Dette kan ha medført utbygging av store kjøpesentre og en gradvis dreining av handelen til

utenfor Oslo. Høyere bompengesatser og færre parkeringsplasser i sentrum påvirker også trolig handlemønsteret. Økt netthandel og mer selvbetjening i butikker tilsier videre redusert sysselsetting innenfor denne bransjen i tiden fremover. I 2017 falt sysselsettingen med 0,1 prosent. Vi forventer en utflating i sysselsettingen i 2018 og 2019.

Overnattings- og serveringsvirksomhet hadde en sterk sysselsettingsvekst på 7,3 prosent i 2017. Den norske valutaen har i noen år vært svak i forhold til andre toneangivende valutaer, men selv om det forventes at kronkursen styrker seg noe gjennom prognoseperioden vil kronkursen fortsatt være gunstig med tanke på økt aktivitetsnivå i næringen. Svak krone gjør det billigere for utlendinger å feriere i Norge og dyrere for nordmenn å feriere i utlandet. NAV Oslo anslår at sysselsettingen vil vokse med 7,8 prosent i 2018 og 5 prosent i 2019.

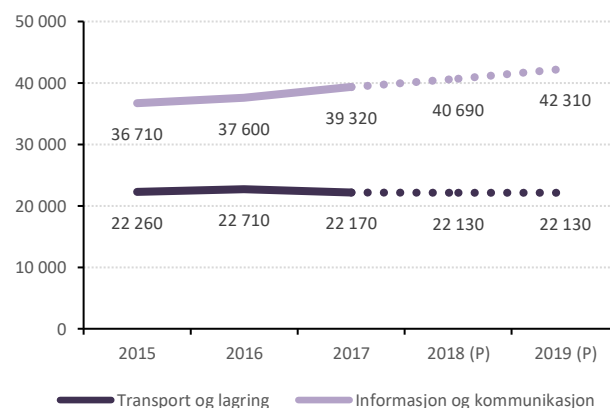
Næringen personlig tjenesteyting ellers sysselsatte 29 300 personer ved utgangen av 2017. Av disse jobber 40 prosent med aktiviteter i medlemsorganisasjoner (LO, NHO, Røde Kors osv.) 21 prosent med kunstnerisk virksomhet og underholdningsvirksomhet (teater, opera osv.) og 12 prosent innen annen personlig tjenesteyting (blant annet hårpleie, kroppspleie, begravellesbyrå). Virksomhetene i næringen er både knyttet til privat sektor som påvirkes av endringer i konsum, men også offentlige foretak som i større grad blir påvirket av offentlige budsjetter. Næringen hadde i 2017 en vekst i sysselsettingen på 3,1 prosent. Det er forventet en sysselsettingsvekst på 2,5 prosent i 2018 og 2 prosent i 2019.

5.3.3 Transport og lagring og informasjon og kommunikasjon

Informasjon og kommunikasjon hadde 39 300 personer sysselsatt i Oslo ved utgangen av 2017. Næringen kan deles inn i seks virksomhetsområder. Det største virksomhetsområdet var tjenester tilknyttet informasjonsteknologi som jobber med utvikling og drift av datasystemer. De hadde 47 prosent av de sysselsatte i denne næringen i Oslo. Dette virksomhetsområdets andel av sysselsettingen har også vokst noe de siste årene. Forlagsvirksomhet, som omfatter utgivelse av aviser, blader og bøker, hadde 22 prosent av alle sysselsatte i næringen ved utgangen av 2017. Dette virksomhetsområdet har hatt nedgang i sysselsettingen de siste årene. Den resterende tredjedelen er sysselsatt innen virksomhetsområdene radio og fjernsynskringkasting (9 prosent), film-, video- og fjernsynsprogramproduksjon, utgivelse av musikk- og lydopptak (9 prosent), informasjonstjenester (7 prosent) og telekommunikasjon (7 prosent). Sysselsettingen i informasjon og kommunikasjon vokste med 4,6 prosent i 2017. NAV Oslo regner med en sysselsettingsvekst for næringen på 3,5 prosent i 2018 og 4 prosent i 2019.

Næringen transport og lagring sysselsatte 22 200 personer i 2017. 51 prosent av de sysselsatte i næringen i Oslo jobber innen landtransport og rørtransport, 27 prosent innen lagring og andre tjenester tilknyttet transport, 16 prosent innen post og distribusjonsvirksomhet, 6 prosent innen sjøfart. Transport og lagring har ved de to siste bedriftsundersøkelsene vært en av de næringene med lavest sysselsettingsforventninger. Næringen hadde ingen vekst i 2017 og NAV Oslo antar den samme utviklingen vil fortsette i både 2018 og 2019.

Figur 9 Transport og lagring og informasjon og kommunikasjon

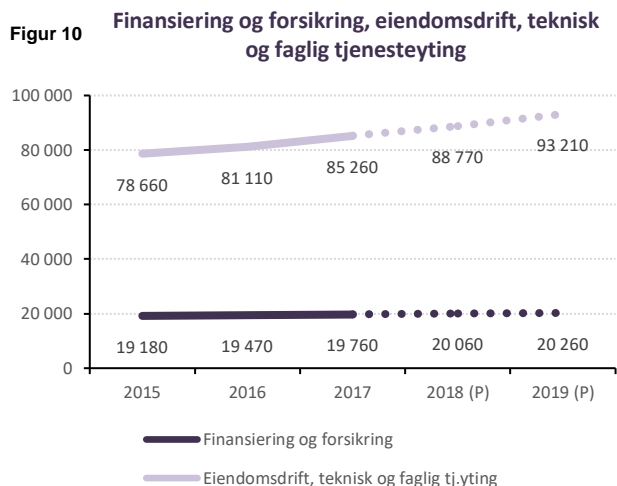

5.3.4 Finansiering og forsikring og eiendomsdrift, teknisk og faglig tjenesteyting

Finansiering og forsikring hadde 19 760 sysselsatte i Oslo ved utgangen av 2017. Næringen kan deles i tre virksomhetsområder. Finansieringsvirksomhet med 53 prosent av de sysselsatte, forsikringsvirksomhet og private pensjonskasser med 25 prosent og tjenester tilknyttet finans- og forsikringsvirksomhet med 22 prosent. Finansnæringen har alltid vært blant de mest positive i bedriftsundersøkelsen. I 2018 hadde denne næringen en nettoforventning på 16 prosent. Flere virksomheter i finansnæringen har tidligere år varslet om nedbemanninger fordi dette er en næring hvor økt digitalisering kan redusere behovet for arbeidskraft. Så langt har dette ikke ført til reduksjon i bemanningen. NAV Oslo regner derfor med vekst i sysselsettingen i 2018 på 1,5 prosent og 1 prosent i 2019.

Eiendomsdrift, teknisk og faglig tjenesteyting er den største næringen i Oslo med 85 260 sysselsatte eller over 18 prosent av alle sysselsatte i Oslo ved utgangen av 2017. Store deler av sysselsettingen i næringen er basert på at bedrifter fra andre næringer i økende grad overlater deler av sin virksomhet til denne næringen for å konsentrere seg om sin kjerneproduksjon. Eksempler på dette er blant annet regnskap, vaktmestertjenester, renhold, kantinetjenester og vaktmestertjenester. De største virksomhetsområdene i næringen er arkitektvirksomhet og teknisk konsulentvirksomhet, og teknisk prøving og analyse med 15 prosent av næringens sysselsatte i 2017, arbeidskrafttjenester med

formidling og utleie (14 prosent), juridisk og regnskapsmessig tjenesteyting (12 prosent) og til slutt tjenester tilknyttet eiendomsdrift (slik som blant annet vaktmestertjenester og renhold) (11 prosent). Eiendomsdrift, teknisk og faglig tjenesteyting er svært konjunkturutsatt og hadde en vekst på 5,1 prosent fra 2017 til 2018. De foregående årene har veksten primært kommet fra undergruppen arbeidskrafttjenester. Det siste året har imidlertid økningen kommet innen ingeniør- og arkitektvirksomhet mens veksten i arbeidskrafttjenester har

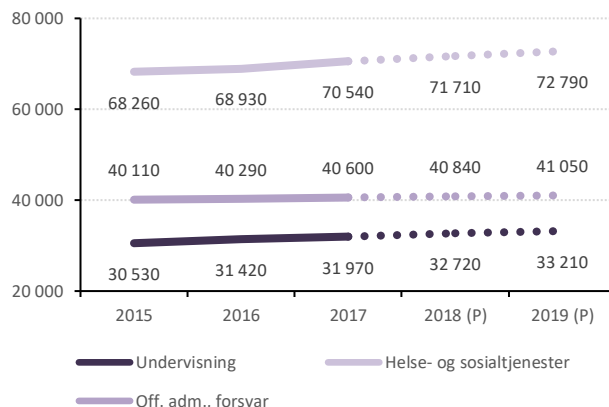
flatet ut. For 2019 forventer NAV Oslo en vekst i næringen på 5 prosent.

5.3.5 Offentlig forvaltning, undervisning og helse- og sosialtjenester

Offentlig administrasjon og forsvar inneholder generell offentlig administrasjon, men også blant annet forsvar, politi- og påtalemyndighet, retts- og fengselsvesen samt brannvern. De fleste av de sysselsatte i næringen er ansatt i statlig forvaltning.

Etter en kraftig vekst i sysselsettingen i 2009, som trolig kan knyttes til motkonjunkturpolitikken i forbindelse med finanskrisen, har sysselsettingsveksten i de siste årene vært langt lavere. Fra 2016 til 2017 vokste sysselsettingen med 0,8 prosent. Dette er den laveste sysselsettingsveksten vi har hatt i næringen siden 2008. NAV Oslo tror på en noe svakere vekst framover og forventer en sysselsettingsvekst på rundt 0,5 prosent både i 2018 og 2019.

Figur 11 Offentlig administrasjon og forsvar, undervisning og helse- og sosialtjenester

Innen undervisning økte sysselsettingen med 1,8 prosent i 2017. Det er vanskelig å anslå behovet for undervisningspersonell. Sektoren er ikke utsatt for konjunktursvingninger, men har hatt en gradvis økning i antall sysselsatte de siste årene. Vi tror veksten for 2019 blir på 1,5 prosent. Næringen helse- og sosialtjenester er den nest største i Oslo og utgjorde i 2017 omtrent 15 prosent av alle sysselsatte i fylket. Sysselsettingsveksten var på 2,3 prosent i 2017. NAV Oslo venter en noe svakere vekst på 1,7 prosent i 2018 og ned til 1,5 prosent i 2019.

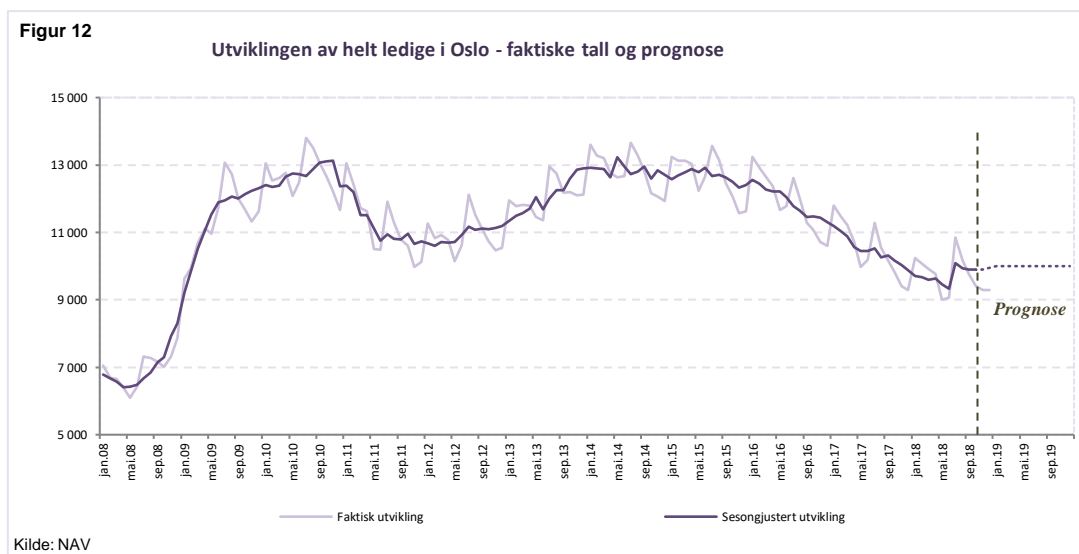
6. Tilpasningen på arbeidsmarkedet i Oslo

6.1 Ledigheten framover

NAV Oslo forventer at sysselsettingen vokser med 1,7 prosent eller ca. 9 400 personer i 2018 og 1,7 prosent eller drøyt 8 000 personer i 2019. Vårt anslag for veksten i arbeidsstyrken er på 1,4 prosent i 2018 og 1,8 prosent i 2019. Siden forventet vekst i sysselsettingen er relativt lik veksten i arbeidsstyrken begge årene, så regner vi med at vi får en utflating i ledigheten i prognoseperioden. Den månedlige gjennomsnittsledigheten i 2017 var på 10 490 helt ledige. NAV Oslos anslag for 2018 er at den faller til 9 700 helt ledige i 2018 og stabiliserer seg på rundt 10 000 helt ledige i 2019. Gjennomsnittsledigheten i 2018 endte på 2,7 prosent, og vi antar at denne utviklingen fortsetter i 2019. Figur 12 viser faktisk og forventet ledighetsutvikling og der ser vi også at vi forventer en utflating i ledighetskurven i 2019.

Konjunkturoppgangen har trolig nådd toppen og det forklarer utflatingen i arbeidsledigheten i Oslo. Utfordringen i tiden fremover er ikke primært høy ledighet, men mangelen på arbeidskraft i visse næringer som informasjon og kommunikasjon samt eiendomsdrift, teknisk- og faglig tjenesteyting. Spørsmålet er i hvilken grad arbeidslivet får tatt i bruk de ledige ressursene i arbeidsmarkedet for å imøtegå dette behovet.

Både partene i arbeidslivet og NAV har et særlig ansvar for å tilfredsstille arbeidskraftbehovet i best mulig grad. I 2018 har arbeidsledigheten i Oslo i prosent av arbeidsstyrken ligget jevnt over landsgjennomsnittet. Gjennom prognoseperioden i 2018 og 2019 vil trolig avstanden mellom ledighetsprosenten for landet og for Oslo være konstant.

7. Kildehenvisninger

- Finansdepartementet 2018: [Meld. St. 1 \(2018-2019, Nasjonalbudsjettet 2019\)](#)
- NAV 2018a: [Bedriftsundersøkelsen 2018](#).
- NAV 2018b: Registerbasert statistikk over arbeidssøkere. Interne databaser hos NAV.
 - [Tall for Oslo](#)
 - [Statistikk for landet](#)
- NAV 2018c: Notatserie nr 3/2018, [«Utviklingen på arbeidsmarkedet»](#)
- NHO 2018: [Økonomisk overblikk 3/2018](#)
- Norges Bank 2018a: [Pengepolitisk Rapport 3/2018](#)
- Norges Bank 2018b: [Norges Banks regionale nettverk, runde 3/2018](#)
- SSB 2018a: [Folkemengde](#)
- SSB 2018b: [Pendling](#).
- SSB 2018c: [Registerbasert sysselsetting](#).
- SSB 2018d: [Arbeidskraftundersøkelsen](#).
- SSB 2018e: [Konjunkturtendensene 2018/3](#).

Prognose for sysselsettingen i Oslo 2018 og 2019

Registerbasert sysselsettingsstatistikk i antall personer.

Næring	2016	2017	2018 (P)	2019 (P)
Jordbruk, skogbruk og fiske	390	360	350	340
Utvinning og bergverksdrift	760	480	320	320
Industri	13 960	13 910	13 790	13 790
Elektrisitet, vann og renovasjon	4 490	4 620	4 750	4 840
Bygge- og anleggsvirksomhet	27 470	28 710	29 130	29 130
Varehandel og rep. motorvogner	57 290	57 220	57 050	57 050
Transport og lagring	22 710	22 170	22 130	22 130
Overnattings- og serveringsvirksomhet	19 880	21 340	23 000	24 150
Informasjon og kommunikasjon	37 600	39 320	40 690	42 310
Finansiering og forsikring	19 470	19 760	20 060	20 260
Eiendomsdrift, teknisk og faglig tj.yting	81 110	85 260	88 770	93 210
Off. adm., forsvar	40 290	40 600	40 840	41 050
Undervisning	31 420	31 970	32 720	33 210
Helse- og sosialtjenester	68 930	70 540	71 710	72 790
Personlig tjenesteyting ellers	28 450	29 350	30 090	30 700
Uoppgitt	2 970	2 770	2 330	500
Totalt	457 180	468 370	477 740	485 780

Kilde: SSB. Tall for 2018 og 2019 er NAV Oslo sine anslag.

Registerbasert sysselsettingsstatistikk. Prosentvis endring fra året før.

Næring	2016	2017 (P)	2018 (P)	2019 (P)
Jordbruk, skogbruk og fiske	0,3 %	-7,7 %	-2,8 %	-2,9 %
Utvinning og bergverksdrift	-26,0 %	-36,8 %	-33,3 %	0,0 %
Industri	-1,4 %	-0,4 %	-0,9 %	0,0 %
Elektrisitet, vann og renovasjon	2,3 %	2,9 %	2,8 %	1,9 %
Bygge- og anleggsvirksomhet	-1,6 %	4,5 %	1,5 %	0,0 %
Varehandel og rep. motorvogner	-0,5 %	-0,1 %	-0,3 %	0,0 %
Transport og lagring	2,0 %	-2,4 %	-0,2 %	0,0 %
Overnattings- og serveringsvirksomhet	8,3 %	7,3 %	7,8 %	5,0 %
Informasjon og kommunikasjon	2,4 %	4,6 %	3,5 %	4,0 %
Finansiering og forsikring	1,5 %	1,5 %	1,5 %	1,0 %
Eiendomsdrift, teknisk og faglig tj.yting	3,1 %	5,1 %	4,1 %	5,0 %
Off. adm., forsvar	0,4 %	0,8 %	0,6 %	0,5 %
Undervisning	2,9 %	1,8 %	2,3 %	1,5 %
Helse- og sosialtjenester	1,0 %	2,3 %	1,7 %	1,5 %
Personlig tjenesteyting ellers	1,9 %	3,2 %	2,5 %	2,0 %
Uoppgitt	-25,1 %	-6,7 %	-15,9 %	-78,5 %
Totalt	1,3 %	2,4 %	2,0 %	1,7 %

Kilde: SSB. Tall for 2018 og 2019 er NAV Oslo sine anslag.